

Må jeg være med?

øvelseskatalog

RANDERS TEATER

Må jeg være med?

Teaterpædagogisk projekt
for 1. klasser

Medvirkende: Sofie Stampe
Scenograf: Tanja Bovin

Udviklet i samarbejde med Tine
Eibye, Randers Teater

Støttet af:
Randers Teater
Randers Kommune
Beckett Fonden

RANDERS TEATER

INDHOLD

Forord til underviseren	3
Videre læsning	5
Venskab som tematik	6
Scenografiens legeunivers	8
Lav jeres egne scenografier	9
Øvelsesoversigt	11
Den neutrale krop	11
Hossa	12
Energiklap	13
Send et fjollet ansigt rundt i cirklen	14
Præsenter dig selv som en rolle	15
Det særlige venskabshåndtryk	16
Venner - hule - Pelle	17
Kongeleg.....	18
Billedimpro	19

KÆRE LÆRER

Tak fordi du og din klasse har deltaget i den teaterpædagogiske workshop "Må jeg være med?" som blev udbudt af Randers Teater i samarbejde med Randers Kommune. Baggrunden for workshoppen er, at vi ønsker at introducere dig og børnene til teaterpædagogik som et redskab og inspirere jer til at inddrage det i jeres skoledag. Vi mener nemlig, at teaterpædagogik indeholder et stort potentiale for at understøtte børns personlige, sociale og faglige udvikling. Dertil kan det være med til at understøtte børnenes trivsel, inklusion og fællesskab.

Teaterpædagogik som kropslig fortolkning

Workshoppen er bygget sådan op at børnene både oplever en levende historiefortælling i en scenografi og laver teaterøvelser som taler ind i det fiktive univers og tematikken venskab. Forskning viser, at teaterøvelser kan styrke børns danskfaglige kompetencer indenfor bl.a. læseforståelse og fortolkning. Det skyldes at man her erfarer og fortolker kropsligt, hvilket kan skabe en anden faglig forankring. I historiens fiktion kan barnet spejle sine egne erfaringer, og i øvelserne kan disse undersøges og udtrykkes i samspil med andre. Denne kropslige bearbejdning sker inden for fiktionens rammer og dermed indgår en fiktionskontrakt om at det er noget vi leger. I legen kan man ikke gøre noget forkert og det giver mulighed for at børnene kan eksperimentere med forskellige

måder at udtrykke sig og være i verden på. Med andre ord skabes der et rum hvor de trygt kan prøve ting af, fejle og prøve igen. Det kan være med til at gøre børnene klogere på sig selv og hinanden samt udfordre den måde de oplever verden på.

Et nærværende og legende rum

Teaterpædagogikens fineste opgave er at skabe et trygt og nærværende rum som kan inspirere børnene til at lege og eksperimentere. Derfor har "Må jeg være med?" fokus på en anerkendende tilgang, hvor alle børn føler sig set og hørt på en positiv måde. Her inddrages teatret som pædagogisk legeplads hvor børnene kan udtrykke sig kreativt i voksenstyrede rammer. På den måde kan børnene træne deres kreativitet, fantasi og "modighedsmuskler".

Fokus på trivsel, fællesskab og inklusion

Når man laver teaterøvelser og udtrykker sig kreativt sammen, er man sammen på en anden måde end man plejer. Der skabes et trygt rum hvor eleverne kan komme tæt på hinanden, bruge deres forestillingsevne og udtrykke sig som individer og i fællesskab med andre. De lærer simpelthen hinanden bedre at kende. Forskning viser at børn som deltager i teateraktiviteter, er mere empatiske og tolerante samt bedre til at sætte sig ind i hvad der sker i andre mennesker. Den øgede bevidsthed om,

hvad der sker i andre, kan gøre én mere bevidst om sin egen kommunikation og sociale ageren i fællesskabet. Dermed kan klassens fællesskab og inklusion understøttes og styrkes.

Teater er en holdsport og teaterpædagogik er noget vi gør sammen. "Må jeg være med?" har fokus på at være inkluderende og på at alle børn kan være med, og bidrage med det netop de kan. Børnene deltager på forskellige måder og skifter mellem roller som iagttagende, skabende og fremvisende. Alle roller er legitime måder at være med på, og det betyder at alle kan deltage på en meningsfuld måde.

Når man arbejder med teaterpædagogik bruger børnene sig selv som instrument. For nogle er det svært og grænseoverskridende og for andre er det let og befriende. Faktum er at det kræver nogle helt andre kompetencer

end til den klassiske undervisning. Det kan ifølge forskning være med til at udfordre det vante klassehierarki og medføre, at børnene påtager sig nye roller i klassens fællesskab. Fx kan børn som normalt er fagligt i baggrunden, få succesoplevelser, mens fagligt dygtige elever kan blive udfordrede på nye måder. Det kan medføre, at klassens rollefordeling genforhandles, og at både børn og lærere ser hinanden på nye måder. Derudover kan det påvirke hvordan børnene oplever sig selv og give øget selvtillid og gåpåmod til at deltage i klassens fællesskab. På den måde kan elevernes motivation, lærelyst og trivsel styrkes.

Forankring

"Må jeg være med?" varer 1,5 time, og på den tid har jeg selvfølgelig ikke forventninger om at alle teaterpædagogikkens potentialer kan nå at blomstre.

Men måske har du som kender børnene godt fået øje på noget af det og måske kan du se meningen med at arbejde videre. Øvelseskataloget er tænkt som en hjælp til netop det. Alle legene er fælleslege hvor alle børn kan deltage og være med på samme tid. Alle i klassen og på tværs af 1. årgang kender legene og kan lege dem sammen. Nogle af legene er voksenstyrede og fungerer bedst når det faciliteres af en lærer og nogle kan børnene tage direkte med ud på legepladsen. Vi håber, at du og børnene er blevet inspirerede og at legene kan leve videre både på legepladsen og i klasseværelset.

De bedste hilsner
Sofie Stampe
Teaterpædagog, Randers Teater

Videre læsning til den nysgerrige

- Austrung, Benný & Sørensen, MereteCornét. (2009). Dramaunderviserens mange roller: Hvorfor summer folkeskolen ikke bare af drama? I Kirsten Fink-Jensen og Anne Maj Nielsen (Red), Æstetiske læreprocesser: I teori og praksis (1. udgave, s. 69-109). Værløse: Billesø & Baltzer
- Cziboly, A. (2015). DICE – The impact of Educational Drama and Theatre on Key Competences. p-e-r-f-o-r-m-a-n-c-e, Vol. 2 (nr. 1-2). https://www.p-e-r-f-o-r-m-a-n-c-e.org/?page_id=2003
- Fredens, Kjeld. (2018). Læring med kroppen forrest. København: Hans Reitzels forlag
- Krøgholt, Ida & Kirk, Hanne. (2018). Fagdidaktik i teater og drama. Frederiksberg: Frydenlund
- Krøgholt, Ida. (2018) Skolen i lære på teatret: Mod krop og drama i danskfaget, Aarhus Universitet
- Szatkowski, Janek. (1996). Åben prøve. Kvan, Vol. 16 (nr. 44), s. 19-34

VENSKAB SOM TEMATIK

Resumé

Rosa og Adam er bedste venner og laver alting sammen. De går i klasse sammen og leger sammen hver dag i deres hemmelige hule. De laver deres særlige venskabshåndtryk, leger kongeleg og gyser over det uhyggelige spøgelseshus.

Men så en dag flytter Pelle ind i spøgelseshuset. Han skal gå i deres klasse og han spørger om han må være med i deres leg. Adam siger ja, men Rosa siger nej. For hun vil faktisk helst have at det bare er hende og Adam - ligesom det plejer. Hun får ondt i maven. For kan man egentligt godt have flere venner? Hvad nu hvis Adam hellere vil være bedste venner

med Pelle? Og kan man gøre det godt igen hvis man kommer til at sige noget grimt til nogen fordi man blev bange for at tingene ændrer sig?

Men da Pelles kat Felix bliver væk glemmer Rosa det hele og løber afsted for at hjælpe. Nu finder Rosa ud af at Pelle er ret sød og at det faktisk kan være endnu sjovere når man er tre. Adam og Rosa er bedste venner. Men nu er Pelle også deres ven og det er de glade for. Det er slet ikke som det plejer - men det er godt.

Tematikker

"Må jeg være med?" er en historie skrevet af Sofie Stampe. Den handler om venskab og om, hvordan man kan invitere andre ind i ens leg. Der kan være mange ting på spil i børnevenskaber, når børnene skal finde gode måder at være sammen på. Alle leder efter en plads i fællesskabet og vil gerne være med.

Til tider ser man børn som har en bedste ven, anden-bedste ven osv. Og her kan man godt være bange for at ting ændrer sig og for at miste de venskaber, man har. Historien har fokus på, at Rosa ikke mister Adam som bedste ven, men at de to til gengæld får en ny god ven i Pelle.

Til videre snak

Overvej om historien og dens tematikker kan danne grundlag for snakke i klassen evt. i klassens time. Her kan I fx snakke om:

- Hvorfor får Rosa ondt i maven? Hvad er det hun er bange for?
- Hvorfor talte Rosa så grimt til Pelle? Tror I hun mente det hun sagde?
- Hvad tror I Adam tænker i historien?
- Hvad tror I Pelle tænker når han spørger om han må være med?
- Har I prøvet at spørge nogen om I måtte være med i deres leg?
- Er der nogen der har spurgt dig om de må være med i din leg?
- Kan man godt have mere end én ven?

SCENOGRAFIENS LEGEUNIVERS

Historien "Må jeg være med?" udspiller sig med dukker i en scenografi skabt af scenograf Tanja Bovin. Det er et billedtæppe af børnenes by.

På Mågevej bor Adam og Rosa, og på Svanevej ligger spøgelsehuset (som bliver til Pelles hyggelige hus). Derudover kan man finde skolen, byens springvand og skoven med den hemmelige hule. Der er fokus på karakterernes nærmiljø og historiens verden bliver defineret af steder som børnene føler sig hjemme i og har taget ejerskab over.

Den legende scenografi

Scenografien er leget frem med materialer man kan finde derhjemme. For at skabe billedtæppet har Tanja Bovin bl.a. brugt tæpper, bademåtter, grene fra haven, nogle kunstige blomster, lysestager og sideborde fra Ikea. Flyttevognen er en gammel dukkevogn beklædt med filt og med kapsler som lygter. Dukkerne er indkøbt men har fået noget andet hår og tøj på for at gøre dem mere individuelle. På den måde er historiens scenografiske univers skabt med legen for øje. Vi har leget den frem og håber at inspirere både lærer og børn til lege videre og skabe jeres egne legeuniverser.

Leg videre - lav jeres egne scenografier

Et forslag til en videre opgave er i klassen at skabe jeres egne scenografier med hvad I har i gemmerne. Overvej hvilke materialer I har til rådighed og leg med hvordan I kan skabe jeres egne scenografier. Kun fantasien sætter grænser, så tænk ud af boksen og vær kreative. Frem med limpistolen og bliv inspireret. Kan evt. inddrages i dansk, billedkunst eller håndværk og design.

Genskab scenografien fra "Må jeg være med?"

- Brug billedet af scenografien til "Må jeg være med?" som inspiration til at genskabe historiens by med de materialer I har. Øvelsen lader børnene tænke tilbage på oplevelsen og giver mulighed for at blive kreativ medskaber af et scenografisk univers.

Skab en scenografi til en anden historie I kender

- Brug øvelsen til at skabe en kreativ og levende miljøbeskrivelse i danskundervisningen. Måske har I læst en bog eller et eventyr som I kan tage udgangspunkt i. Øvelsen skaber forståelse og fortrolighed med en histories miljø og omgivelser. Dertil giver den børnene mulighed for at sætte deres eget præg på en histories æstetiske udtryk.

Skab en scenografi til historier I selv finder på

- Find på jeres helt egne historier og byg en scenografi som passer til. Eller skab en fælles scenografi og brug denne som udgangspunkt for at eleverne kan skabe deres egne historier. Øvelsen giver børnene mulighed for at være skabende og kreative både i at skabe et æstetisk udtryk og finde på deres egne historier.

Scenografien til "Må jeg være med?"

OVERSIGT OVER ØVELSER

Her kommer en oversigt over de teaterøvelser vi lavede i "Må jeg være med?". Nogle er opvarmningsøvelser som træner bl.a. nærvær og koncentration og andre er rollelege. Fælles for legene er at de er fælleslege hvor der ikke er vindere og

tabere men hvor alle kan deltage på en god måde. De er alle tilpasset temaet venskab. I kan bruge øvelserne som de er, eller tilpasse dem til andre tematikker I arbejder med. Det vigtigste er, at de giver mening for jer og jeres børnegruppe.

Den neutrale krop

Beskrivelse

Børnene introduceres til den neutrale krop. Det er en krop som ikke fortæller historier endnu - men som er klar til at gøre det. Det er en dejlig lyttekrop hvor man fysisk kan se at børnene er opmærksomme og klar.

Man står med let spredte ben (hoftebredde afstand) og let bøjede knæ. Man retter ryggen og tager skuldrene tilbage. Armene hænger ned langs siden. Så forestiller man sig at der er en usynlig snor der løfter hovedet så man retter sig op.

Formål

Den bruges til at skabe ro, nærvær og fælles opmærksomhed undervejs.

Hossa

Beskrivelse

Vi står i en cirkel i neutral krop og trækker vejret sammen.

- Løft højre arm op over hovedet og træk vejret dybt ned i maven. Sænk højre arm mens du puster ud.
- Gentag med venstre arm
- Gentag med begge arme

Så træder alle et lille skridt ind i cirklen og vi forestiller os at der er et bræt foran os som vi skal slå over med vores arm og replikken "Hossa". Facilitator tæller ned fra 3. og vi gør det på samme tid. Øvelsen gentages. Denne gang er øvelsen ordløs, og vores opgave er at følges ad.

Formål

Opvarmningsleg som varmer stemmen op samt skaber fælles fokus og energi. Ved at fokusere på åndedrættet skaber vi koncentration og grounding. Når vi skal følges ad, er der fokus på at aflæse hinanden, samarbejde og at finde et fælles flow.

Energiklap – send et klap rundt i cirklen

Beskrivelse

Deltagerne bedes finde deres energiben, energihænder og energiøjne, som skal bruges til at sende energien rundt i cirklen.

Facilitatoren starter med energien som nu skal sendes rundt i cirklen. Det gøres ved at vende sig mod sin sidemand - have god øjenkontakt - og klappe i retning af sidemanden. Sidemanden modtager energien, vender sig om og sender klappet videre til sin anden sidemand til den er kommet hele vejen rundt.

A --> B --> C --> D osv.

Opgaven er at sende energien så hurtigt rundt i cirklen som vi kan mens vi har fokus på at sende energien korrekt rundt.

Man tager flere runder og kan også skifte vej.

Formål

Opvarmningsleg med fokus på koncentration, samarbejde og flow. Vi opbygger en fælles energi. Øvelsen er god til at aflæse gruppens samarbejdsevner og flow.

Send et fjollet ansigt rundt i cirklen

Beskrivelse

Facilitator starter med at lave et fjollet ansigt. Så vender hun/han sig mod sin sidemakker som så spejler ansigtsudtrykket. Sidemakkeren vender sig mod sin anden sidemakker med ansigtsudtrykket og må den måde sendes grimassen hele vejen rundt. Der er kun én som har det fjollede ansigt ad gangen.

A --> B --> C --> D osv.

Børnene samarbejder om at sende det sammen fjollede ansigt hele vejen rundt. Måske ændrer det sig undervejs. Så spejler man det ansigt man fik af sin sidemakker.

I de efterfølgende runder får børnene lov til at vælge grimassen som skal sendes rundt. Man kan gøre det i forskellige tempi.

Formål

Mimik er et af skuespillerens vigtigste værktøjer. Der er fokus på at lege med mimikken og udtrykke sig på en fjollet måde. At være fjollede sammen giver mulighed for at børne kan grine med hinanden hvilket kan være med til at styrke børnenes fællesskab. Øvelsen har fokus på at have øjenkontakt og spejle hinanden hvilket understøtter samhørighed og evnen til at afkode hinanden.

Øvelsen forbereder børnene til deltagelse i fortællingen.

Præsenter dig selv som en rolle

Beskrivelse

Vi står i cirklen og man skal på skift træde ind og præsentere sig selv mens man påtager sig en rolle som enten glad eller sur.

Hej, jeg hedder _____.

Facilitator giver eksempler på hvordan begge roller kan se ud. Hertil følger en snak om hvordan man udtrykker sig med kropssprog og stemmeføring. Når den enkelte har præsenteret sig på den valgte måde, skal alle andre aflæse hvordan de brugte krop og stemmen for så at efterligne præcis den måde de gjorde det på. Alle får lov at træde ind i cirklen og præsentere sig som en rolle for de andre og blive efterlignet af sine klassekammerater.

Formål

Øvelsen giver børnene mulighed for at spille en rolle og skaber en opmærksom om, hvordan man kan udtrykke sig med kropssprog og stemme. Det kan godt kræve mod at træde ind i cirklen og vise noget for alle de andre. På den måde træner man sin modighedsmuskel. Når børnene spejler og efterligner hinanden, øver de at aflæse hinanden og udtrykke sig kropsligt. Derudover bruges efterligningen til at eleverne bakker op om hinanden når den enkeltes bud bliver anerkendt og bliver afsæt for noget fælles. Man laver nemlig aldrig teater alene – men altid i samspil med sit publikum og sine medspillere.

Det særlige venskabshåndtryk

Beskrivelse

Vennerne i fortællingen har et særligt venskabshåndtryk som laves 2 og 2. Det har en særlig rytme og slutter med at man holder hinanden i hænderne og kigger hinanden i øjnene.

Rytme: 2 klap på brystet, 2 klap på lårene, 2 klap på brystet -> tag hinanden i hænderne

Formål

Der skabes fælles kendskab til et særligt venskabshåndtryk. Desuden introduceres et element i fortællingen for at skabe genkendelse og gøre det muligt for børnene at deltage i fortællingens univers. Der er fokus på rytme og øjenkontakt. Det er også et element fra dagen som børnene kan tage med direkte ud på legepladsen.

Venner – hule – Pelle

Beskrivelse

Eleverne går sammen 3 og 3. Den der står i midten, bliver en ven og står helt normalt. De to yderste bliver en hule og laver et tag over den i midten. Én gruppe bruges til at demonstrere hvordan det ser ud.

Facitatoren står uden makkere og kan nu vælge at sige én af følgende kommandoer: Venner - hule - Pelle

Venner: Alle venner løber ud af deres hule og skal finde en ny hule at "flytte ind i"

Hule: Alle huler skal finde et nyt menneske. Man behøver ikke at danne hule sammen med den man stod med før.

Pelle: ALT opløses, og man finder sammen i nye grupper af 3 personer. Man kan både indtage samme rolle som før eller fx skifte fra hule til ven.

Personen, som siger kommandoerne, skal forsøge at snuppe en ledig plads, når folk bytter. Nu vil en ny person stå uden en plads, og de siger derfor med tydelig stemme den næste kommando.

Formål

Legen er med til at få bevægelse i kroppen og til at grine sammen. Det er en god fællesleg, hvor alle i klassen kan være med på samme tid.

Kommandoerne er valgt ud fra historiens tematikker. Eleverne får en fornemmelse af trygheden ved at være ven i hulen og hvordan der går kuk i det hele når Pelle kommer og gør at det slet ikke er som det plejer.

Kongeleg

Beskrivelse

I kongelegen skiftes børnene til at være kongen som må bestemme hvad de andre skal gøre. Når man får kronen på, påtager man sig rollen som konge og man taler højt og tydeligt. Det man bestemmer, skal være noget som man kan gøre fysisk i rummet. Og det skal være noget som alle kan gøre (ikke slå vejrmøller eller kolbøtter).

Eks. "jeg er kongen og jeg bestemmer at når jeg har talt til 3 skal alle give high fives med hinanden. 1-2-3"

Når kongen har talt til 3 gør alle andre som kongen har bestemt.

Formål

Dette er en leg fra fortællingens univers. Børnene er blevet introduceret til legen tidligere og har deltaget når karaktererne legede den. Derfor er det sjovt selv at få lov at være konge og bestemme. Den enkelte får lov til være den som bestemmer og resten af klassen bakker op ved at gøre som kongen har bestemt. Ligesom navnelegen påtager børnene sig en rolle og træner deres modighedsmusklen ved at stille sig frem foran de andre, få en krone på og bestemme noget, og alle andre bakker op om det enkelte bud.

Det er en god fællesleg hvor alle kan være med på samme tid.

Billedimpro

Beskrivelse

Børnene sætter sig som publikum og der laves en scene i rummet. Facilitatoren giver børnene en overskrift og ud fra denne skal børnene lave et stillbillede med deres kroppe.

Eks. på overskrift fra Må jeg være med-historien: Felix er blevet væk

Nu kan børnene række hånden op og komme med bud på hvad der skal være på billedet. Man kan spille alt - mennesker, dyr, ting, følelser. Kun fantasien sætter grænser. Hvis et barn fx. siger Felix går vedkommende op på scenen og stiller sig i et frys som Felix (hjælp gerne barnet med at lave et stærkere kropsligt udtryk ved at spørge ind til hvordan Felix har det i situationen - glad/sur/ked af det osv.). Børnenes bud fylder billedet ud. Hav gerne ca. halvdelen af klassen som skuespillere og halvdelen som publikum. Lav gerne flere billeder så alle får mulighed for at komme på scenen.

Facilitator kan nu tænde for billedet og alle skuespillere finder på en lille lyd og en lille bevægelse som kan gentages (som en GIF). Tag en runde så alle børnene får lavet sig en bevægelse og lyd. Facilitator kan med hænderne skrue op og ned for billedets lydniveau (hænder tæt på gulv = hviske, hænder ud for brystet = alm. Stemmer og hænder op i luften = højt lydniveau).

Den børnegruppe som er publikum, er lige så vigtige som dem på scenen. De iagttager og klapper når den lille visning er slut. Publikums rolle er vigtig da de er afgørende for hvor rart det er at stå på scenen og vise noget for de andre.

Formål

Her kommer børnene på banen som meddigtere og de bruger deres fantasi. Alle ideer er gode og velkomne - hvad end man er et træ, græs eller en af vennerne fra historien.

Når overskrifterne tager udgangspunkt i historien, skabes der refleksion og fortolkning over hvad de har oplevet. Samtidig får de mulighed for at sætte deres eget præg på historiens univers.

Billedimpro giver mulighed for at børnene kan komme på scenen og lave en lille visning for et publikum. Det kræver modighedsmuskler som børnene har trænet undervejs i workshoppen.

Alle er deltagende i og med at barnet kan vælge mellem rollen som skuespiller eller publikum. Begge roller er lige gode og en vigtig del af legen!

STØTTET AF:
Randers Teater
Randers Kommune
Beckett Fonden

RANDERS TEATER